

Odmítnutí dovolání pro údajné vady z důvodů, které jsou však fakticky posouzením přípustnosti dovolání

Dojde-li k odmítnutí stěžovatelova dovolání pro údajné vady z důvodů, které jsou však fakticky posouzením přípustnosti dovolání, vede takové rozhodnutí k odepření přístupu stěžovatele k soudu, a tím k porušení jeho práva na soudní ochranu podle článku 36 odst. 1 Listiny.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. I.ÚS 1461/17 ze dne 14. 11. 2017)

Ústavní soud ČR rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelky Alia Trade, s. r. o., se sídlem v P., zastoupené JUDr. P.B., LL.M., Ph.D., advokátem se sídlem v P., proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 4. 2016 č. j. 1 Cmo 191/2015-448 a proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2017 č. j. 23 Cdo 3987/2016-494, za účasti Vrchního soudu v Praze a Nejvyššího soudu jako účastníků řízení a P.P., zastoupeného JUDr. O.K., advokátem se sídlem v P., jako vedlejšího účastníka řízení, tak, že usnesením Nejvyššího soudu ze dne 23. února 2017 č. j. 23 Cdo 3987/2016-494 bylo porušeno právo stěžovatelky na přístup k soudu podle článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Toto rozhodnutí se proto ruší, ve zbytku se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění:

I. Předchozí průběh řízení

1. Z ústavní stížnosti, napadených rozhodnutí a předloženého spisu zjistil Ústavní soud následující skutečnosti. Stěžovatelka se žalobou podanou dne 13. 9. 2001 domáhala po vedlejším účastníkovi zaplacení částky 450 790 Kč skládající se ze dvou nároků. Částka 205 790 Kč měla představovat bezdůvodné obohacení spočívající v tom, že stěžovatelka zaplatila vedlejšímu účastníkovi smlouvenou úhradu za dílo, vřetenové litinové schodiště, jehož dodání bylo sjednáno písemně, a dále zálohu na provedení dalších děl, jejichž dodání bylo sjednáno ústně. Dodané plnění však nedosahovalo hodnoty uhrazených záloh. Částka 245 000 Kč pak měla představovat neuhrazenou smluvní pokutu za období od 1. 5. 1999 do 31. 12. 1999, kdy měl být podle stěžovatelky vedlejší účastník v prodlení se zhotovením, dodáním a montáží vřetenového litinového schodiště v domě stěžovatelky.

2. Městský soud v Praze ve věci poprvé rozhodl rozsudkem ze dne 22. 6. 2009 č. j. 16 Cm 266/2001-176. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že vedlejší účastník nebyl v prodlení s dodáním plnění podle smlouvy o dílo (zhotovení, dodání a montáž vřetenového schodiště). Podle soudu prvního stupně mělo být v době, za níž stěžovatelka požadovala smluvní pokutu, již dodáno jiné plnění, které původní plnění vylučovalo. Dospěl také k závěru, že za zaplacenou cenu bylo stěžovatelce poskytnuto odpovídající protiplnění. Žalobu proto v celém rozsahu zamítl.

3. Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 27. 4. 2010 č. j. 1 Cmo 313/2009-199 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil ve výroku, jímž byla žaloba zamítnuta v části, v níž se stěžovatelka domáhala zaplacení smluvní pokuty. Zbývající výroky však odvolací soud zrušil, protože se podle něj soud prvního stupně dostatečně nezabýval otázkou, zda bylo dílo ve smlouvě dostatečně určité vymezeno, a v tomto rozsahu věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

4. Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 28. 3. 2012 č. j. 23 Cdo 49955/2010-226 zrušil rozsudek odvolacího soudu, neboť shledal, že závěry odvolacího soudu ohledně určitosti sjednání předmětu smlouvy o dílo nekorespondují s judikaturou dovolacího soudu. Odvolací soud pochybil, když se zaměřil pouze na zkoumání samotného textu smlouvy a rezignoval na povinnost zjistit, jaká byla skutečná vůle stran.
5. Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 31. 8. 2012 č. j. 1 Cmo 313/2009-236 zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 6. 2009 č. j. 16 Cm 266/2001-176 ve výroku, jímž byla zamítnuta žaloba stěžovatelky v části, v níž se domáhala zaplacení smluvní pokuty. Shledal totiž, že se soud prvního stupně otázkou interpretace rozhodných smluvních ustanovení vůbec nezabýval.
6. Městský soud v Praze ve věci znovu rozhodl rozsudkem ze dne 1. 4. 2015 č. j. 16 Cm 266/2001-386. Vzal za prokázané, že stěžovatelka a vedlejší účastník spolu dne 26. 2. 1998 uzavřeli písemnou smlouvu o dílo, jejímž předmětem bylo zhotovení litinového vřetenového schodiště. Vedlejší účastník se zavázal dodat dílo do 30. 4. 1998. Součástí dodávky byla kompletace a montáž schodiště, a to v koordinaci se stavbou rekonstrukce. Za provedení díla byla sjednána cena ve výši 90 000 Kč a dále byla sjednána též smluvní pokuta ve výši 1 000 Kč za každý započatý den prodlení s dodávkou plnění. Soud prvního stupně vzal dále za prokázané, že spolu stěžovatelka a vedlejší účastník ústně uzavřeli řadu dalších smluv na dodání různých kovářských prací, u nichž nebyla cena jednoznačně stanovena. Litinové vřetenové schodiště, jehož dodání, kompletace a montáž byly předmětem písemné smlouvy o dílo ze dne 26. 2. 1998, bylo dodáno vedlejším účastníkem a převzato stěžovatelkou v prosinci 1998. Následně bylo stěžovatelkou požadováno dodání schodiště s opačnou točivostí. Stěžovatelka přitom neprokázala, že šlo o reklamaci původního díla a soud dospěl k závěru, že šlo o uzavření nové smlouvy o dílo, přičemž jejím sjednáním se montáž původního schodiště stala plněním nemožným. V době, za níž stěžovatelka požadovala zaplacení smluvní pokuty, mělo již být dodáno schodiště s opačnou točivostí. Smluvní pokuta za prodlení s dodáním tohoto schodiště již nebyla sjednána, a nelze ji tedy ani účtovat. Soud prvního stupně proto uzavřel, že stěžovatelka nemá nárok na zaplacení smluvní pokuty za uvedené období, a v této části tak její žalobu zamítl. Pokud jde o nárok na vydání bezdůvodného obohacení, soud prvního stupně vyšel z vypracovaného znaleckého posudku a po vzájemném započtení veškerých úhrad zaplacených ze strany stěžovatelky a hodnoty dodaných výrobků a prací ze strany vedlejšího účastníka dospěl k závěru, že stěžovatelka neobdržela protiplnění za zaplacenou částku ve výši 63 596 Kč, tedy že se vedlejší účastník o tuto částku bezdůvodně obohatil, a zavázal jej proto k zaplacení této částky včetně úroků z prodlení a ve zbylé částce žalobu stěžovatelky zamítl.
7. Pokud jde o otázku nároku stěžovatelky na smluvní pokutu za pozdní dodání dohodnutého plnění, Vrchní soud v Praze se ve svém rozsudku ze dne 12. 4. 2016 č. j. 1 Cmo 191/2015-448 ztotožnil se závěry soudu prvního stupně. Jeho úvahy přitom doplnil tak, že dohodu o dodání nového schodiště s opačnou točivostí, která byla uzavřena v lednu 1999, nelze považovat za pokračování téhož smluvního vztahu, ale je třeba na ni pohlížet jako na uzavření nové smlouvy o dílo, neboť jakkoliv původně dodané schodiště bylo vadné, tato vada nespočívala v točivosti schodiště a zároveň nemůže jít ani o dodatek k původní smlouvě, neboť tu bylo možno měnit toliko pouze písemně a žádný takový dodatek ke smlouvě nebyl vyhotoven. V době, za níž stěžovatelka smluvní pokutu požadovala, tak bylo již objednáno plnění nové, které původní plnění znemožňovalo. Ve výroku o zamítnutí žaloby stěžovatelky, co do částky požadované smluvní pokuty, proto odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Pokud jde o nárok stěžovatelky na vydání bezdůvodného obohacení, odvolací soud se podrobněji zabýval cenou jednotlivých dodaných plnění ze strany vedlejšího účastníka a dospěl k závěru, že stěžovatelka vedlejším účastníkovi zaplatila celkem částku 541 290 Kč a obdržela plnění v hodnotě 443 700 Kč. Vedlejší účastník se tak bezdůvodně obohatil o částku 70 590 Kč představující rozdíl mezi stěžovatelkou zaplacenou částkou a hodnotou vedlejším účastníkem dodaného plnění. Odvolací soud tedy proto, pokud jde o nárok na vydání bezdůvodného obohacení, rozsudek soudu

prvního stupně změnil tak, že uložil vedlejšímu účastníkovi zaplatit stěžovatelce uvedenou částku s úrokem z prodlení a ve zbylé částce žalobu stěžovatelky jako nedůvodnou zamítl.

8. Stěžovatelka následně podala dovolání, v němž uvedla, že jeho přípustnost dovozuje ze skutečnosti, že se odvolací soud při řešení právní otázky, na jejímž vyřešení napadené rozhodnutí záviselo, odchýlil od dosavadní judikatury Nejvyššího soudu. Stěžovatelka v první řadě vyjádřila domněnku, že se odvolací soud neřídil závazným právním názorem vysloveným v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2012 sp. zn. 23 Cdo 1677/2008, vydaným v této věci. Dále namítala, že při výkladu obsahu smlouvy, konkrétně při posouzení, zda lze výrobu druhého vřetenového schodiště podřadit pod původní smlouvu o dílo, a zdali jde tedy o stále tentýž smluvní vztah, se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu k otázce výkladu projevu vůle a označila přitom konkrétní rozhodnutí dovolacího soudu, s nimiž je podle jejího názoru napadené rozhodnutí v rozporu.

9. Napadeným usnesením ze dne 23. 2. 2017 č. j. 23 Cdo 3987/2016-494 Nejvyšší soud dovolání stěžovatelky odmítl, neboť shledal, že trpí vadou, která brání jeho věcnému projednání. Podle něj nebyla právní otázka, kterou měl odvolací soud podle stěžovatelky vyřešit v rozporu s judikaturou dovolacího soudu, tedy otázka výkladu projevu vůle obsažené ve smlouvě, pro rozhodnutí odvolacího soudu významná. Dovolací soud dále uvedl, že závěry odvolacího soudu vyslovené v napadeném rozsudku s předchozím rozhodnutím Nejvyššího soudu v této věci nesouvisí, a tudíž s ním nemohou být v rozporu. Pokud jde o další námitky stěžovatelky, dovolací soud je považoval za pouhou polemiku se skutkovými zjištěními soudů prvního i druhého stupně. Dovolací soud uzavřel, že stěžovatelka nesplnila ve smyslu ustanovení § 241a odst. o. s. ř. svou povinnost vymezit, v čem spatřuje přípustnost dovolání.

II. Argumentace stran

10. Stěžovatelka ve své ústavní stížnosti namítá porušení svých ústavně zaručených základních práv podle článku 36 odst. 1, článku 37 odst. 3 a 38 odst. 2 Listiny a článku 6 odst. 1 Úmluvy a dále podle článku 11 odst. 1 Listiny a článku 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě. Dále stěžovatelka namítá také porušení článku 2 odst. 3 Listiny a článku 2 odst. 4 Ústavy. Svou ústavní stížností napadá jak usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2017 č. j. 23 Cdo 3987/2016-494, tak i rozsudek Vrchního soudu ze dne 12. 4. 2016 č. j. 1 Cmo 191/2015-448. Napadení rozsudku odvolacího soudu přitom odůvodňuje tak, že dovolání bylo odmítnuto jako nepřípustné z důvodů závisejících na uvážení dovolacího soudu, a proto lze napadnout i předchozí rozhodnutí vydané ve věci.

11. Nejvyššímu soudu stěžovatelka vytýká zejména to, že nedostatečně a nepřesně interpretoval obsah dovolání. Stěžovatelka poukazuje na nejednotnost argumentace obsažené v napadeném usnesení, v němž Nejvyšší soud na jednu stranu souhlasí s tím, že odvolací soud zcela přešel obsah smlouvy a nevyvodil odpovídající závěry, dovolání však zároveň odmítl pro nepřípustnost. Poukazuje na skutečnost, že odvolací soud musel a měl posoudit určitost sjednání předmětu smlouvy o dílo a jejího plnění ze strany vedlejšího účastníka, a v návaznosti na to pak také nárok na smluvní pokutu, a rozporuje závěr dovolacího soudu, že tyto otázky nebyly pro rozhodnutí ve věci relevantní.

12. Pokud jde o napadený rozsudek odvolacího soudu, stěžovatelka se domnívá, že byla porušena povinnost respektovat princip autonomie vůle smluvních stran, v důsledku čehož byl porušen také princip rovnosti účastníků řízení a také právo na spravedlivý proces. V neposlední řadě se svým rozhodnutím měl odvolací soud dopustit také zásahu do práva na ochranu majetku. Stěžovatelka je toho názoru, že napadený rozsudek není vnitřně konzistentní a přezkoumatelný. Vytýká odvolacímu soudu, že jeho závěry nemají oporu v provedeném dokazování a lze je tedy hodnotit jako libovůli soudu. Odvolací soud podle ní zcela v rozporu s tím, co vyplynulo z provedeného dokazování,

vyhodnotil požadavek na dodání nového vřetenového schodiště jako vznik nového smluvního vztahu, a nikoliv jako pokračování původního smluvního vztahu. Podle stěžovatelky je přitom zřejmé, že první schodiště bylo vyrobeno v rozporu se smlouvou o dílo a ke splnění závazku z této smlouvy, byť jen částečnému, došlo až dodáním druhého schodiště. Stěžovatelka dále namítá též nesprávný postup odvolacího soudu při oceňování dalších výrobků, které pro ni vedlejší účastník vyrobil a rozporuje i samotná zjištění o tom, které výrobky jí byly ze strany vedlejšího účastníka skutečně dodány. V neposlední řadě pak vyslovuje svou pochybnost o řádném vyhotovení znaleckého posudku, na němž soud své rozhodnutí založil a poukazuje na skutečnost, že se znalec odmítl zúčastnit ústního jednání, a tudíž nebylo možné jej požádat o bližší vysvětlení.

13. K výzvě Ústavního soudu se k ústavní stížnosti vyjádřili účastníci řízení. Nejvyšší soud ve svém vyjádření odkázal na odůvodnění napadeného usnesení a dále uvedl, že dovolání bylo založeno na polemice se skutkovými zjištěními odvolacího soudu a námitky týkající se rozporu s judikaturou Nejvyššího soudu se míjely se skutkovými zjištěními odvolacího soudu. Nadto z obsahu dovolání nebylo zřejmé, jakou konkrétní právní otázku má dovolací soud řešit. Vrchní soud v Praze ve svém vyjádření uvedl, že tvrzení stěžovatelky, že napadeným rozsudkem bylo zasaženo do jejich ústavně zaručených práv, považuje za neopodstatněné a odkázal na odůvodnění napadeného rozsudku.

14. Vedlejší účastník ve svém podání vyjádřil názor, že dovolací soud dostatečně konkrétně a jasně odůvodnil svůj závěr, který vedl k odmítnutí dovolání. Pokud jde o tvrzení stěžovatelky, vedlejší účastník nesouhlasí s tím, že by bylo zasaženo do principu autonomie vůle. Domnívá se, že odvolací soud jejich vůli pouze interpretoval.

15. Ve své replice k vyjádřením účastníků řízení a vedlejšího účastníka stěžovatelka uvedla, že vedlejší účastník neuhradil dobrovolně částku, k jejíž úhradě jej soudy zavázaly a dále poukázala na skutečnost, že vyjádření účastníků jsou velmi stručná a nepřinášejí žádnou novou argumentaci.

IV. Hodnocení Ústavního soudu

16. Ústavní soud přezkoumal náležitosti ústavní stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a zastoupenou advokátem v souladu s § 30 odst. 1 zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"). Ústavní stížnost splňuje i další zákonem stanovené formální náležitosti, včetně vyčerpání všech dostupných procesních prostředků; je tedy přípustná.

17. Po prostudování ústavní stížnosti a vyjádření účastníků řízení dospěl Ústavní soud k závěru, že ústavní stížnost je zčásti důvodná.

18. V řízení o ústavních stížnostech [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, § 72 a násl. zákona o Ústavním soudu] se Ústavní soud jako soudní orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) omezuje na posouzení, zda rozhodnutími orgánů veřejné moci nebo postupem předcházejícím jejich vydání nebyla porušena ústavně zaručená základní práva a svobody.

19. Ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny zaručuje každému možnost domáhat se svého práva u nezávislého a nestranného soudu (případně u jiného orgánu), podmínkou ovšem je, že se tak musí stát "stanoveným postupem". Součástí tohoto postupu jsou veškeré zákonem stanovené požadavky kladené na účastníka řízení, jež musí být z jeho strany splněny, aby soud mohl rozhodnout v jeho věci a aby při tom mohl zohlednit jím předestřené tvrzení a důkazy. Tyto požadavky mají sloužit především k zajištění řádného chodu spravedlnosti a k ochraně právní jistoty účastníků právních vztahů. Jednotlivě ani ve svém celku zároveň nesmí představovat takové omezení přístupu k soudu, které by se práva na soudní ochranu (spravedlivý proces) dotýkalo v samotné jeho podstatě a

fakticky by tak znemožňovalo jeho uplatnění [například nález ze dne 25. srpna 2005 sp. zn. IV. ÚS 281/04 (N 165/38 SbNU 319); všechna rozhodnutí Ústavního soudu uvedená v tomto nálezu jsou veřejně přístupná na <http://nalus.usoud.cz>]. Jsou-li v konkrétním případě splněny předpoklady projednání návrhu a rozhodnutí o něm, je povinností soudu odpovídající tomuto základnímu právu, aby k projednání tohoto návrhu přistoupil a ve věci rozhodl.

20. Uvedená východiska se uplatní i ve vztahu k dovolání podle občanského soudního řádu. Z ústavního pořádku sice nevyplývá nárok na podání dovolání či jiného mimořádného opravného prostředku (zřejmě by obstála i právní úprava, která by takovéto prostředky nepřipouštěla vůbec), pakliže je však právní řád připouští, nemůže se rozhodování o nich ocitnout mimo ústavní rámec ochrany základních práv jednotlivce [nález ze dne 11. února 2004 sp. zn. Pl. ÚS 1/03 (N 15/32 SbNU 131; 153/2004 Sb.)]. Výjimkou není ani rozhodování dovolacího soudu o tom, zda dovolání splňuje obsahové náležitosti podle § 241a odst. 2 a 3 občanského soudního řádu, tedy zda není dán důvod pro jeho odmítnutí podle § 243c odst. 1 občanského soudního řádu pro vady, které nebyly odstraněny ve lhůtě podle § 241b odst. 3 občanského soudního řádu, tedy zákonné lhůtě k podání dovolání nebo lhůtě stanovené k odstranění nedostatku podmínky právního zastoupení, a pro které nelze v dovolacím řízení pokračovat.

21. Jednou z povinných náležitostí dovolání podle § 241a odst. 2 občanského soudního řádu je, že v něm musí být uvedeno, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání. Účel tohoto požadavku spočívá v tom, aby se advokát dovolatele ještě před podáním dovolání seznámil s relevantní judikaturou Nejvyššího soudu, a aby po seznámení se s ní zvážil, zda takovéto dovolání má šanci na úspěch, a tento názor sdělil dovolateli. Zákonodárce tímto způsobem reagoval na vysoký počet problematicky formulovaných dovolání. K jeho snížení by mělo přispět právě to, že se advokáti při zpracování dovolání budou muset odpovídajícím způsobem zabývat otázkou jejich přípustnosti (například usnesení ze dne 26. června 2014 sp. zn. III. ÚS 1675/14).

22. V projednávané věci stěžovatelka ve svém dovolání uvedla, že jej považuje za přípustné, neboť rozsudek odvolacího soudu závisí na vyřešení právních otázek, při jejichž řešení se odvolací soud odchýlil od rozhodovací praxe dovolacího soudu. Tyto otázky dále konkretizovala tak, že odvolací soud podle jejího názoru zaprvé nerespektoval závazný právní názor vyslovený v předchozím rozsudku Nejvyššího soudu v této věci ze dne 28. 3. 2012 sp. zn. 23 Cdo 4955/2010 a dále že nerespektoval ani dosavadní judikaturu dovolacího soudu k otázce postupu při výkladu projevu vůle. Označila přitom konkrétní rozhodnutí, od nichž se měl odvolací soud podle jejího názoru odchýlit - rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 1998 sp. zn. 25 Cdo 1650/98, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2009 sp. zn. 23 Cdo 1677/2008, nález Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2005 sp. zn. I. ÚS 625/2003 (N 84/37 SbNU 157).

23. Nejvyšší soud odmítl stěžovatelčino dovolání pro vady bránící jeho věcnému projednání podle ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. Dospěl k závěru, že závěry odvolacího soudu nesouvisí s předchozím rozhodnutím dovolacího soudu v této věci, právní otázka výkladu projevu vůle, o níž stěžovatelka tvrdí, že byla vyřešena v rozporu s judikaturou dovolacího soudu, nebyla pro rozhodnutí odvolacího soudu významná a další stěžovatelčiny námitky jsou pouhou polemikou se skutkovými závěry. Na základě těchto zjištění pak uzavřel, že stěžovatelka nedostála své povinnosti vymezit, v čem spatřuje přípustnost dovolání tak, aby bylo zřejmé, kterou otázku hmotného nebo procesního práva podle jejího názoru odvolací soud vyřešil v rozporu s dosavadní judikaturou.

24. Ústavní soud však konstatuje, že za vadu dovolání nelze považovat, pokud Nejvyšší soud oproti dovolateli zastává názor, že předložená právní otázka nebyla ve skutečnosti odvolacím soudem řešena, případně že na jejím řešení rozhodnutí odvolacího soudu nezávisí. Pokud se dovolatel domnívá, že rozhodnutí odvolacího soudu záviselo na vyřešení otázky hmotného nebo procesního

práva, kterou v dovolání vymezí, avšak Nejvyšší soud je naopak toho názoru, že vyřešení této právní otázky nebylo pro napadené rozhodnutí ve věci rozhodné, nelze dovolání odmítnout pro vady bránící jeho věcnému projednání.

25. Stěžovatelka ve svém podání jasně a srozumitelně vymežila, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání včetně označení konkrétních rozhodnutí dovolacího soudu, od nichž se měl odvolací soud při rozhodování odchýlit, specifikovala konkrétní dovolací důvod a konkretizovala také právní otázku. Tím dostala své povinnosti zakotvené v ustanovení § 241a odst. 2 o. s. ř. uvést, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti. Zkoumal-li Nejvyšší soud povahu otázek formulovaných stěžovatelkou v jejím dovolání a shledal-li, že na nich rozhodnutí odvolacího soudu nespočívá, nebylo možné takové hodnocení přenášet do fáze posuzování vymezení formálních požadavků k projednání dovolání. Fakticky šlo totiž o posouzení splnění předpokladů přípustnosti dovolání (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 19. 4. 2017 sp. zn. I. ÚS 425/17).

26. Došlo-li tedy k odmítnutí stěžovatelčina dovolání pro údajné vady z důvodů, které jsou však fakticky posouzením přípustnosti dovolání, vedlo takové rozhodnutí k odepření přístupu stěžovatelky k soudu, a tím k porušení jejího práva na soudní ochranu podle článku 36 odst. 1 Listiny. Na tom nemůže nic změnit ani skutečnost, že v projednávané věci rozhodl o odmítnutí dovolání pro vady tříčlenný senát, a nikoliv samosoudce. Uvedené odlišení důvodů odmítnutí dovolání, tedy zda pro nepřipustnost nebo včas neodstraněné vady, totiž není samoučelné. Pro dovolatele má význam z toho hlediska, že podle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu je podmínkou přípustnosti ústavní stížnosti i (efektivní) vyčerpání mimořádného opravného prostředku, který orgán, jenž o něm rozhoduje, může odmítnout jako nepřipustný z důvodu závisejícího na jeho uvážení. V těchto případech nemůže jít nesplnění předpokladů přípustnosti k tíži dovolatele v tom smyslu, že by mu byla odepřena možnost podat proti dovoláním napadenému rozhodnutí odvolacího soudu ústavní stížnost. Ustanovení § 72 odst. 4 zákona o Ústavním soudu pro tento případ zachovává lhůtu k podání ústavní stížnosti i proti rozhodnutí odvolacího soudu, resp. nově ji odvíjí právě od doručení odmítavého usnesení dovolacího soudu (v podrobnostech srov. náleží Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2017 sp. zn. II. ÚS 1966/16, bod 28 a násl.).

27. Přípustnost dovolání by potom v projednávané věci mohla být založena jen při splnění některé z podmínek uvedených v § 237 občanského soudního řádu. Podle tohoto ustanovení je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Právě v rámci této fáze dovolacího řízení se Nejvyšší soud musí zabývat (vedle posouzení, zda byla předestřená právní otázka vyřešena v rozporu s jeho dosavadní judikaturou, dosud vyřešena nebyla vůbec, je rozhodována rozdílně anebo má být vyřešena jinak) také tím, zda byla tato právní otázka pro napadené rozhodnutí odvolacího soudu zásadní, zda na jejím vyřešení předmětné rozhodnutí závisí.

28. Otázkou, zda napadené rozhodnutí závisí na stěžovatelkou předestřené právní otázce, se již dovolací soud ve svém rozhodnutí fakticky zabýval, byť nesprávně, jak bylo výše uvedeno, již v té fázi řízení, v níž dovolací soud posuzuje, zda má podání veškeré zákonem stanovené náležitosti. Ústavní soud konstatuje, že ani závěr dovolacího soudu o tom, že stěžovatelka vymežila právní otázku, která nebyla pro napadený rozsudek odvolacího soudu rozhodná, ve světle výše předestřených ústavních principů neobstojí.

29. Z dovolání stěžovatelky je zřejmé, že dovozovala přípustnost dovolání mimo jiné ze skutečnosti, že rozhodnutí odvolacího soudu bylo podle jejího názoru v rozporu s ustálenou judikaturou

dovolacího soudu, a to konkrétně s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 1998 sp. zn. 25 Cdo 1650/98 a s usnesením Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2009 sp. zn. 23 Cdo 1677/2008, v nichž se dovolací soud zabýval otázkou výkladu vůle smluvních stran.

30. Z napadeného rozsudku odvolacího soudu pak zřetelně plyne, že právě výklad vůle stran, který měl být odvolacím soudem podle stěžovatelky proveden v rozporu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu, byl rozhodný pro závěr odvolacího soudu o tom, že dodání druhého schodiště bylo plněním z nové smlouvy o dílo, a nikoliv pouze dodáním bezvadného plnění z původní smlouvy o dílo, což jej vedlo k úvaze, že v době, za níž stěžovatelka požadovala smluvní pokutu, již žádný závazek vedlejšího účastníka neexistoval, neboť ve chvíli, kdy bylo rozhodnuto o zhotovení druhého schodiště s opačnou točivostí, stalo se původní plnění nemožným. Otázka výkladu vůle smluvních stran tak byla naprosto zásadní pro rozhodnutí v předmětné věci, a nelze proto uzavřít, že na jejím řešení napadené rozhodnutí nezávisí, a tedy že je dovolání z tohoto důvodu nepřipustné. Pokud tedy za těchto okolností dovolací soud dovolání stěžovatelky odmítl s odůvodněním, že "právní otázka, kterou podle dovolatelky odvolací soud vyřešil v rozporu s judikaturou, nebyla pro rozhodnutí odvolacího soudu významná ..., otázka výkladu projevu vůle tudíž nemůže podle § 237 o. s. ř. založit přípustnost dovolání," postupoval v rozporu s článkem 36 odst. 1 Listiny, a porušil tak stěžovatelčino základní právo na přístup k soudu. V dalším řízení se tedy bude Nejvyšší soud - vázán právním názorem vysloveným v tomto nálezu - dále zabývat otázkou, zda byla předložená právní otázka vyřešena v rozporu či v souladu s dosavadní judikaturou dovolacího soudu.

31. Ústavní soud ze shora uvedených důvodů uzavírá, že Nejvyšší soud napadeným usnesením Nejvyššího soudu porušil stěžovatelčino právo na přístup k soudu podle článku 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud proto ústavní stížnosti v této části vyhověl a napadené rozhodnutí Nejvyššího soudu podle ustanovení § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil.

32. Ve zbývajících částech Ústavní soud odmítl ústavní stížnost jako nepřipustnou podle ustanovení § 43 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu, neboť v návaznosti na zrušení usnesení Nejvyššího soudu a s ohledem na doktrínu minimalizace zásahů do rozhodovací činnosti obecných soudů mu již dále nepřísluší přezkoumávat napadené rozhodnutí odvolacího soudu. Tento přezkum bude nyní v kompetenci Nejvyššího soudu, který bude muset - vázán nálezem Ústavního soudu - o dovolání znovu rozhodnout. Ústavní stížnost týkající se merita věci je tak v tomto případě prostředkem předčasným.

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)